

PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. JOSEPH A. FILLETTI B.A., LL.D., A R HIST S

Seduta tat-Tnejn, 26 ta' Novembru, 2001

Numru: 1

Citazzjoni Numru: 1096/90 JF

**Joseph Bowman ghan-nom u in
rapprezentanza ta' Parnis England
Trucking Limited**

vs

**Andrew Calascione u George Tayar
bhala diretturi ghan-nom u in
rapprezentanza ta' Supermarkets
(1960) Limited**

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni ta' l-attur nomine li biha premissi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni.

Premess illi fuq talba tas-socjeta' konvenuta s-socjeta` attrici pprestat servizzi ta' *trucking* lill-istess socjeta` konvenuta f'diversi okkazzjonijiet ghall-prezz globali ta' Lm9,915.36 (Dok 'A').

U premiss illi sallum is-socjeta` konvenuta hallset biss in akkont is-somma ta' Lm4,967.13, u ghalhekk baqaghlha thallas il-bilanc ta' Lm4,948.23.

U premiss illi s-socjeta' konvenuta giet interpellata biex thallas is-socjeta` attrici permezz tal-ittra ufficjali tas-7 ta' Awissu, 1990, izda baqghet inadempjenti.

U premissi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni, talab li l-konvenuti fil-kwalita' taghhom predetta jigu kundannati jhallasu lis-socjeta` attrici s-somma ta' Lm4,948.23 rapprezentanti drittijiet u spejjez ta' *trucking*.

Bl-imghax legali mit-3 ta' Frar, 1990 sal-pagament effettiv u bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tas-7 ta' Awissu, 1990.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet ta' Andrew Calascione u George Tayar bhala diretturi ghan-nom u in rapprezentanza ta' Supermarkets (1960) Limited fejn eccepew bir-rispett illi:

1. Fl-ewwel lok mhux dovut l-ammont kollu mitlub mill-attur nomine u,
2. L-ammont fil-fatt dovut hu kompensat minn ammont iehor dovut mill-attur lill-konvenuti nomine li dwaru ser jaghmlu kontro-talba.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat il-kontro-talba tal-konvenuti nomine fejn wara li esponew:

1. Illi huma ghandhom arrangamenti mal-attur nomine biex dan jipprovdihom servizz ta' *trucking* u jehdilhom hsieb l-assugarazzjoni tal-merkanzija hekk trasportata minnu.
2. Li ghal dan l-iskop ghandhom kont miftuh bejniethom fejn perjodikament jithallsu jew jigu reciprokament skontati ammonti dovuti lil xulxin – cjoe` pagamenti ghal trasport u premiums ta' insurance dovuti mill-konvenuti rikonvenzjonati lill-attur rikonvenzjonat, u rifuzjoni mill-attur rikonvenzjonat lill-konvenuti rikonvenzjonati ta' insurance claims li dawn jaghmlu.

3. Illi fuq il-konsenji li l-attur nomine qieghed jitlob il-bilanc tal-pagament ghat-trasport u premiums tal-insurance, il-konvenuti ghandhom “insurance claims” ghal nuqqasijiet ammontanti ghal Lm4,005.89 (erbat elef u hames liri, disgha u tmenin centezmu) liema ammonti l-attur rikonvenzjonat irrifjuta li jhallas jew ipaci bhas-soltu. Kien ghalhekk illi l-konvenuti zammew lura dan l-ammont meta gew biex ihallsu l-invoice tat-trasport u insurance.

Dan premiss, talbu li din il-Qorti:

1. Tiddikjara li l-ammont ta' Lm4,005.89 ghal “insurance claims” fuq imsemmi hu dovut mill-attur nomine rikonvenzjonat bil-konvenuti rikonvenzjonati; u
2. Tikkundanna lill-attur nomine rikonvenzjonat ihallas lill-konvenuti nomine rikonvenzjonati s-somma ta' Lm4,005.89 fuq imsemmi; u
3. Konsegwentement tiddikjara li dan l-ammont ghandu jikkompensa l-ammont ekwivalenti li jista' jigi dikjarat dovut mit-talba tal-attur rikonvenzjonat fic-citazzjoni 1096/90 prezentata minnu.

Bl-ispejjez u bl-imghax kontra l-attur rikonvenzjonat.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ghall-kontro-talba tal-konvenut et nomine fejn eccepixxa:

1. Illi t-talba tal-konvenut et nomine hi nfondata fil-fatt u fid-dritt stante li hu ma kienx l-assikuratur tal-merkanzija li ghalha qieghed jirreferi vagament il-konvenut et nomine bil-kliem “insurance claims”.
2. Illi subordinatament ghalhekk l-azzjoni tal-konvenut et nomine ghandha tkun diretta lejn is-socjeta` assikuratrici u mhux kontra l-attur nomine.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ulterjuri ta' Joseph Bowman nomine ghall-kontro-talba tas-socjeta` konvenuta fejn eccepixxa bir-rispett:

1. Illi t-talbiet tas-socjeta` konvenuta ghandhom jigu respinti bl-ispejjez, stante li l-“insurance claims” mhumiex koperti mill-polza ta' assikurazzjoni mahruqa mis-socjeta` konvenuta ghat-trasport tal-merkanzija in kwistjoni u b'hekk tali “claims” mhux gustifikabbli.

Rat id-dikjarazzjonijiet tal-kontendenti, il-listi tax-xhieda taghhom flimkien mad-dokumenti li gew esebiti u semghet ukoll ix-xhieda li giet prodotta;

Rat l-atti kollha tal-kawza u senjatement is-sentenza moghtija mill-Qorti ta' l-Appell moghtija fis-7 ta' Ottubru 1997 fuq appell interpost mill-attur nomine u fejn gie deciz li dana l-appell (ara fol. 136 a tergo),

“.....jigi ghalhekk milqugh u s-sentenza appellata revokata b'dan li l-atti ghandhom jigu rimessi lill-ewwel Qorti biex fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet espressi ta' din is-sentenza tisma' l-provi dwar il-kontro-talba fil-meritu, tenut kont ta' eccezzjonijiet li l-attur nomine jista' jkollu ghaliha u wara finalment tiddeciedi kemm it-talba kif ukoll il-kontro-talba”

Trattata l-kawza;

Ikkunsidrat li minn dak li gie deciz mill-Qorti ta' l-Appell ghandu jemergi kjarament illi l-atti gew rinvjati quddiem din il-Qorti biex jigu decizi sija t-talba ta' l-attur nomine, kif ukoll il-kontro-talba tal-konvenut nomine.

Illi dwar it-talba tal-attur nomine ghandu jinghad li kwantu ghall-ammont ta' Lm4,948.23 rapprezentanti drittijiet u spejjez ta' *trucking* reklamati mill-attur nomine, m'hemmx kontestazzjoni ut sic dwarhom bhala li kienu dovuti, fl-ammont indikat u li sal-lum ma thallsux. L-oppozizzjoni ghall-hlas taghhom gejjja invece mill-eccepita kompensazzjoni da parti tal-konvenuti nomine fis-somma ta' Lm4,005.89 li effettivament hija l-bazi tal-kontro-talba maghmulha mill-konvenuti nomine. Dan ifisser li t-talba

attrici fl-ammont dedott tirrizulta dovuta pero' trid tigi investigata anke l-imsemmija kontro-talba, billi jekk din tirrizulta fondata, iggib allura l-konsegwenza li l-bilanc talvolta dovut lill-attur nomine jkun biss id-differenza bejn iz-zewg ammonti, jigifieri l-ammont ta' Lm972.34.

Ghandu jinghad li in segwitu tar-rinvjar ta' l-atti mill-Qorti ta' l-Appell , l-attur rikonvenzjonat eccepixxa ulterjorment kif gej (fol. 143):

“Illi t-talbiet tas-socjeta' konvenuta ghandhom jigu respinti bl-ispejjez, stante li l-‘insurance claims’ m'humiex koperti mill-polza ta' assikurazzjoni mahruqa mis-socjeta' konvenuta ghat-trasport tal-merkanzija in kwistjoni u b'hekk tali ‘claims’ mhux gustifikabbli”.

L-attur nomine jsostni li l-kontroparti konvenuta ma rnexxilhiex tipprova li huwa kien responsabbli ghall-hlas tad-danni reklamati mill-konvenuti nomine u dana kemm jekk il-kontro-talba kellha tigi ezaminata fil-kuntest ta' azzjoni ta' danni naxxenti “ex contractu” u kemm jekk din tigi mistharrga bhala “insurance claim”. L-attur nomine imbaghad jaghmel riferenza estensiva ghax-xhieda li nghatat minn Joseph Bowman u Sandro Camilleri u ghad-dokumenti esebiti fil-kors tal-gbir tal-provi. Jirreferi mbaghad ghall-“International Consignment Note” (a fol. 203 tal-process) u partikolarment ghar-rizerva li l-merkanzija giet “received unexamined” u bil-premessa “shipper loaded and countered” u li din il-

merkanzija tghabbiet b'mod issigillat mill-“principal” tal-konvenuti nomine stess.

In risposta, il-konvenuti nomine wara li accennaw markatament għall-fatt li, bil-maqlub ta' l-impressjoni li qabel ried jagħti x'jifhem l-attur nomine, dan kellu fil-pussess tiegħu għadd ta' dokumenti u korrispondenza li kienet turi car u tond li l-konvenuti nomine kienu poggewh sa mill-bidunett f'qagħda li almenu jkun jaf x'kienet ezattament il-pretensjoni tagħhom u li għalhekk qatt ma seta' jgħid – kif qal – li ma kellu “*l-ebda hjiel*” dwar tali “claim” da parti tal-istess konvenuti. B'kuntrast ma' dan, issa l-attur nomine kien qed jintenta juri li ma setax kien hemm tassew nuqqasijiet fil-konsenja tal-merkanzija de quo.

L-argument ewlieni da parti ta' l-attur nomine huwa mibni fuq il-fatt li dato l-merkanzija de quo tghabbiet mill-“principal” tal-konvenuti nomine u l-“container” twassal issigillat għandhom, allura hu ma kien qatt seta' jigi tenut responsabbli għar-rizarciment.

Illi din il-Qorti tinnota li l-attur nomine strah maggornment fuq ix-xhieda tiegħu stess u fuq dik li nġhatat minn Sandro Camilleri, parti interessata in kwantu mpjegata miegħu. Kif tajjeb sostnew il-konvenuti nomine id-dokument markat JB3 jikkonsisti biss f' “request for information” magħmulha mis-“surveyor” lid-ditta attrici – liema informazzjoni giet

allura trasmessa mill-attur nomine innifsu. Din certament ma tikkostitwixxix l-ahjar prova. Aktar kien ikun affidabbli s-‘Survey Report’ relativ – li ma giex esebit. Fuq kollox, din il-Qorti jkollha necessarjament taghti piz qawwi, kwantu ghal evalwazzjoni u apprezzament ta’ liema verzjoni hija kredibbli u affidabbli, tal-fatt li fl-istess waqt li l-attur nomine kien isostni li ma kellux hjiel tal-lanjanzi u “claims” da parti ta’ l-konvenuti nomine, dawn l-istess konvenuti nomine kienu gja` fornnewh bit-taghrif kollu li htiegli. Gara pero` li fejn qabel, trattandosi ta’ ammonti u “claims” izghar, l-attur nomine kien ihallas u jpaci kreditu ma’ iehor, din id-darba u fejn l-ammont deher wiehed sostanzjalment elevat, biddel il-prassi stabbilita u vigenti bejn il-kontendenti billi ddecieda li ma jonorax anzi jinjora l-istess “claim”. Minn imkien ma jirrizulta li f’xi okkazzjonijiet precedenti fir-rapporti ta’ negozji li kellhom bejniethom il-partijiet, qatt kien hemm xi allegazzjoni jew allegazzjonijiet ta’ agir skorrett jew dikjarazzjonijiet foloz da parti tal-konvenuti nomine. Illi ghalhekk fuq bazi ta’ probabilita’ u preponderanza ta’ provi, din il-Qorti jidhrilha li ghandha tipprevali t-tezi tal-konvenuti nomine fis-sens li huma tabilhaqq sofrew id-danni reklamati minnhom fil-kontro-talba fl-ammont hemm indikat. Dejjem f’dan il-kuntest ix-xhieda, mhux kontradetta, moghtija minn Tessie Frendo, impjegata mas-socjeta’ konvenuta, ghandha tirrizulta skjetta u elokwenti bizzatej (ara fol. 74),

“Jien sempliciment nigi moghtija kopja tal-‘claim’ u jien inhalli ftit zmien jghaddi u meta nara li c-cekkijiet ma waslux minghand

Parnis England kont niccekkja ghaliex il-pagament ma sarx. Ghandi nghid illi l-posta niftahha jien, allura l-ewwel li nkun naf wasalx il-pagament jew le kont inkun jien.

Gieli kienu jibaghtulna cekkijiet li kien ikopru konsenja. Dawn kienu kemm zghar u kemm kbar. Gieli pacejnihom ukoll u min kellu jiehu d-differenza kien jehodhom. Qatt ma kellna kwistjonijiet qabel din id-darba.

Din id-darba meta rajt li kellna 'claims' m'humieq issetiljati kont cempilt lis-socjeta' attrici u kellimt lil Joseph Bowman (drabi ohra gieli tkellimt fuq kazi ohra lil Sandro Camilleri wkoll).

Is-Sur Bowman meta kont cempiltlu biex tigi 'settled' il-'claim' kien qalli li l-'claim' kienet kbira u ghalhekk kienu qeghdin idumu biex ihallsu". (sottolinear tal-Qorti).

Mis-suespost, jirrizulta li l-pretest li ma kienx hemm rapport guridiku jew "insurance cover" ma' l-attur nomine u li l-"container" twassal intatt u ssigillat ghand id-destinatarju tieghu saru ferm wara. Li evidentement jidher li gara f'dan il-kaz hu li wara li l-attur nomine ikkomunika mal-kumpanija assiguratrici biex din taghmel tajjeb ghall-oggetti misjubin nieqsa mill-konsenja u wara li din l-istess kumpanija assiguratrici wriet li

ma kienitx sejra thallas ghaliex ma kienitx sodisfatta b'dak li gie mghoddi lilha, allura l-attur nomine minn hemm beda juri li ma kienx aktar propens li jonora l-"claim" tal-konvenuti nomine. Sa dakinhar l-attur nomine – u dan jidher mill korrispondenza esebita fl-atti tal-kawza, huwa ma kienx qiegħed jiddubita mill-veracita` dwar dak li kien qed jigi mitlub jirrizarcixxi min-naha tal-konvenuti nomine. Illi meta xehed zmien wara, l-attur nomine, fit-2 ta' Marzu 2000 jghid li wara li kien għad baqa' skopert il-bilanc ta' Lm9,500, li wara gie ridott billi saru xi hlasijiet akkont "f'daqqa wahda faqqghu 'insurance claim' li bazikament hija ta' l-istess ammont li kien dovut lilna". Il-fatti pero` juru li f'din il-vicenda ma gara xejn subitaneju. Ma kien hemm l-ebda sorpizi min-naha tal-konvenuti nomine. Kull tagħrif li dawn intalbu li jfornu, inkluz in-numri tas-sigilli u elenku tal-merkanzija nieqsa, giet mghoddija bla diffikulta`. Is-'sorpriza' giet invece min-naha attrici li meta ntebhet li l-assigurazzjoni bdiet timmanifesta riluttanza li taccetta din il-"claim", l-attur nomine f'daqqa wahda ddecieda li jbidel l-atteggjament tieghu versu l-konvenuti nomine. Certament il-produzzjoni ta' l-ufficcjali dogandi riferibbilment għall-istat tas-sigilli kienet tkun wahda determinanti, naha jew ohra, imma hadd minn dawn l-ufficcjali ma gie mtella' b'xhud. L-attur nomine pprefera, minflok, li jistrieħ fuq ix-xhieda tieghu u ta' impjegat tas-socjeta` u korrispondenza li harget minghandu. Din il-Qorti hija tal-fehma li meta wiehed iqis u jevalwa tezi ma' ohra, għandha tipprevali u tintlaqa' l-kontro-talba tal-konvenuti nomine fl-ammont dedott.

Ghal dawn ir-ragunijiet;

Tiddeciedi billi tilqa' kemm it-talba attrici fis-sens li dawn is-sorti kienu dovuti fl-ammont kif mitlub, tilqa' wkoll il-kontro-talba tal-konvenuti nomine u ghalhekk, stante t-tpacija, tikkundanna lill-konvenuti nomine li jhallsu lill-attur nomine l-ammont bilancjali ta' disa' mija tnejn u erbghin lira Maltin u erbgha u tletin centezmu (Lm942.34) bl-interessi legali mit-3 ta' Frar 1990 fuq dan l-ammont sal-hlas effettiv.

Il-kap ta' l-ispejjez ghandu jigi sopportat nofs bin-nofs (50 : 50) bejn il-kontendenti.

ONOR. IMHALLEF JOSEPH A. FILLETTI

Deputat Registratur

md